

TEMATICKÁ ŠETŘENÍ

Individuální vzdělávání žáků na 1. stupni základních škol (tzv. domácí vzdělávání)

Pokusné ověřování domácího vzdělávání žáků na 1. stupni základní školy probíhalo v České republice od roku 1998. Následně bylo jako forma individuálního vzdělávání od 1. ledna 2005 povoleno školským zákonem, který v § 41 upravuje podmínky pro povolení a zrušení individuálního vzdělávání, konání zkoušek a hodnocení individuálně vzdělávaných žáků a výdaje spojené s individuálním vzděláváním.

Mgr. Martina Ševců
oddělení metodik a analýz

V současné době je individuální vzdělávání povoleno stále pouze pro žáky 1. stupně základní škol. V březnu 2016 však Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky schválila novelu školského zákona, která umožňuje individuální vzdělávání i na 2. stupni základní školy. Bude-li celý legislativní proces úspěšně dokončen, lze předpokládat účinnost této novely k 1. září 2016.

Individuální vzdělávání žáků na 1. stupni

Tematická inspekční činnost byla realizována s cílem posoudit podmínky, průběh a výsledky individuálního vzdělávání na 1. stupni základních škol a poskytnout první relevantnější zpětnou vazbu o zkušenostech základních škol i vzdělávacího systému jako celku s touto formou alternativního vzdělávání. Inspekční činnost se skládala ze dvou částí – z inspekčního elektronického zjišťování (prosinec 2015, osloveny všechny školy, které mají alespoň jednoho individuálně vzdělávaného žáka, tj. 212) a z inspekční činnosti přímo v 54 vybraných školách (leden a únor 2016). Vzhledem ke skutečnosti, že individuálně vzdělávaní žáci mají povin-

nost konat každé pololetí zkoušky z příslušného učiva, a to ve škole, do níž byli přijati k plnění povinné školní docházky, byla prezenční inspekční činnost zaměřena především na průběh těchto zkoušek.

V posledních třech školních rocích byl zaznamenán výraznější nárůst v počtu individuálně vzdělávaných žáků. Ve školním roce 2015/2016 činí jejich počet 1 339. Důvodem nárůstu může být vedle demografického vývoje také rostoucí zájem zákonných zástupců o alternativní přístupy ke vzdělávání a také snaha vzdělávat své děti odlišně od způsobu, metod a forem, jakými je vzdělávání standardně ve školách realizováno.

Po formální stránce probíhá povolování individuálního vzdělávání žáků korektně v převážné většině škol. Drobné nedostatky byly zjištěny v žádostech zákonných zástupců.

Pro individuální vzdělávání se zákonní zástupci nejčastěji rozhodují proto, že upřednostňují jiné metody a formy výuky a kladou důraz na individuální přístup ke svému dítěti. Spolupráci se školou, která umožnila individuální vzdělávání jejich dítěte, hodnotí převážně pozitivně (88,8 % zákon-

ných zástupců nemá žádné výhrady). Nabízené konzultace s učiteli využívá přibližně polovina zákonných zástupců. Celkem 80,6 % zákonných zástupců individuálně vzdělávaných žáků by přivítalo možnost individuálního vzdělávání i na 2. stupni základní školy.

Zjištění České školní inspekce

Při prezenční inspekční činnosti bylo rozhovory s řediteli škol, zákonnými zástupci a vzdělavateli žáků potvrzeno, že část žáků není vzdělávána doma svým zákonným zástupcem, ale dochází do skupiny dalších individuálně vzdělávaných žáků, případně komunitní školy, kde je často vzdělavatelem bývalý učitel nebo osoba s vysokoškolským pedagogickým vzděláním (někdy je takové vzdělávání organizováno za úplatu). Dále bylo zjištěno, že v některých kmenových školách jsou zapsáni žáci s trvalým bydlištěm v jiném kraji České republiky. To bylo v některých případech důvodem konání zkoušky mimo kmenovou školu. Právní předpisy umožňují zákonným zástupcům zvolit jinou než spádovou školu. V tomto případě si zákonní zástupci volí takové školy, které jsou individuálnímu vzdělávání